

Sygn. akt VI GC 438/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Marta Zalewska

Protokolant: Agnieszka Kozłowska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2020 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: A. Ś., M. Ś.

przeciwko: (...) S.A. w R.

o zapłatę

I. oddała powództwo o zapłatę kwoty 125.507,75zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od niej

II. w pozostałej części umarza postępowanie

III. zasądza od powodów A. Ś., M. Ś. solidarnie na rzecz pozwanego (...) S.A. w R. kwotę 5.417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu

IV. nakazuje ściągnąć od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 1.352zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt dwa złote) tytułem brakującej kwoty wydatków.

Sygn. akt VI GC 438/19

Uzasadnienie wyroku z dnia 27.10.2020r.

Powodowie A. i M. Ś. w ramach spółki cywilnej wnieśli przeciwko pozwanemu (...) S.A. w R. o zapłatę kwoty 176.276,43zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, podając w uzasadnieniu pozwu iż w dniu 4.04.2018r. uzyskali informację o nieprawidłowym działaniu układu pomiarowego mierzącego energię elektryczną nieruchomości powodów co powodowało podwójny pomiar tej energii. Dwukrotne zawyżenie a tym samym podwójna zapłata za energię elektryczną miała miejsce w okresie od czerwca 2008r., tj., daty nabycia przez powodów własności nieruchomości do 4.04.2018r. Pomimo wezwania pozwanego o zwrot nienależnie pobranych opłat pozwany odmówił zarzucając przedawnienie roszczeń. (...), tj. właściciel układu pomiarowo- rozliczeniowego, z którym aktualnie powodowie są związani umową o świadczenie usług dystrybucji uznając wadliwość tego układu dokonała korekty części wystawionych przez siebie faktur. Zdaniem powodów, podniesienie zarzutu przedawnienia jest nadużyciem prawa w myśl art. 5kc albowiem powód nie był świadomy dokonywanych nadpłat oraz przyczyny tych nadpłat w postaci błędów instalacji obwodu pomiarowego należącego do profesjonalisty. Mimo wniosków powodów kolejne kontrole układu pomiarowego dokonywane przez (...) nie wykazywały błędnego podłączenia, zatem powodowie nie mieli świadomości o powyższym a tym samym realnej możliwości wystąpienia o zwrot nadpłaconych kwot. Powodowie nie mieli też możliwości samodzielnego sprawdzenia poprawności układu pomiarowego, albowiem zgodnie z art. 6.1. Ustawy Prawo Energetyczne, uprawnionym do tego jest wyłącznie właściciel układu, tj. (...).

Powodowie niezwłocznie po otrzymaniu informacji o nieprawidłowym podłączeniu obwodu pomiarowego wystąpili z przedmiotowym roszczeniem, zatem zarzut przedawnienia nie powinien być wzięty pod uwagę.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Zarzucił wysokość dochodzonego roszczenia kwestionując sposób jego wyliczenia jako należności z faktur podzielone przez pół. Wskazał, iż umowy sprzedaży energii elektrycznej zawarte w 2008r. uległy rozwiązaniu z dniem 31.12.2014r. w związku z dokonaną zmianą sprzedawcy na (...) S.A. Nie można zatem wykluczyć, iż do wadliwości układu pomiarowego doszło już po tej dacie, gdzie sprzedawcą i dystrybutorem energii elektrycznej był inny dostawca niż powód. Zgodnie z §7 ust. 1 pkt 7 i 8 umów sprzedaży energii odbiorca energii zobowiązany jest niezwłocznie poinformować pozwanego o zauważonych wadach lub usterkach układu pomiarowo – rozliczeniowego i innych okolicznościach mających wpływa na możliwość niewłaściwego rozliczenia energii, zaś powodowie do dnia 10.10.2018r. nie składali pozwanemu żadnych reklamacji, a pierwsze pismo skierowali dnia 10.10.2018r. a więc już po przedawnieniu roszczeń. Czynności kontrolne przeprowadzone w latach 2010 i 2017 nie wykazały żadnych nieprawidłowości. Pozwany zakwestionował by w okresie obowiązywania umów sprzedaży układ pomiarowo – rozliczeniowy działał nieprawidłowo, zważywszy m.in. iż część opłat wskazanych w fakturach ma charakter stały, bądź nie zależy od mocy odebranej energii. Pozwany jako sprzedawca energii nie będąc właścicielem układu pomiarowego nie miał możliwości samodzielnego jego sprawdzenia. Podniósł zarzut przedawnienia całego dochodzonego roszczenia, który to termin rozpoczął bieg w terminach płatności poszczególnych faktur. Uzasadnił, iż pozwany dokonał rozliczeń z (...) jako dystrybutorem energii z tytułu usługi dystrybucyjnej oraz sprzedaży energii elektrycznej według wskazań licznika płacąc z tego tytułu (...) w tym również regulując wszystkie zobowiązania podatkowe z tego tytułu.

W odpowiedzi na sprzeciw (k. 428-431) powodowie uzasadnili, iż nie składali żadnych zastrzeżeń do wartości poszczególnych faktur, gdyż nie mieli żadnych realnych podstaw i dowodów by kwestionować prawidłowość rozliczenia z uwagi na dokonywane przez profesjonalny podmiot kontrole układu pomiarowego, które nie wykazywały żadnych nieprawidłowości. Faktury te następnie powodowie rozliczali z podmiotami wynajmującymi od nich lokale usługowe pobierając od nich podwójną opłatę za zużyta energię w sposób nieświadomy. Przepis §7 ust. 1 pkt 9 Umowy nie dotyczy sprawdzenia układu pomiarowego. Zaznaczyli, iż w okresie obowiązywania umowy z pozwaną aż do ujawnienia się usterki w kwietniu 2018r. nie dokonywali jakiegokolwiek ingerencji w układ pomiarowy, tj. ponownego podłączenia czy przepięcia. Zawnioskowali dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność przyczyn nieprawidłowego naliczenia energii elektrycznej oraz wyliczenia tzw. nadwyżki.

W piśmie procesowym (k. 447-448) pozwany podniósł dodatkowo w odpowiedzi na wezwanie Sądu, iż (...) w dniu 22.12.2015r. dokonał wymiany układu pomiarowo – rozliczeniowego oraz sprawdzenia układu pomiarowo – rozliczeniowego wskazując, że ten działa prawidłowo. Instalacja energetyczna wraz z układem pomiarowym stanowi własność powoda, z wyłączeniem liczników. Tym samym modernizacja przedmiotu własności powodów jak również przebudowa czy naprawa urządzeń odbywa się staraniem i na koszt powodów. Zarzucił, iż wbrew twierdzeniom powodów strona powodowa wykonała remont sieci elektroenergetycznej.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 29.07.2008r. powodowie zawarli z pozwanym dwie umowy kompleksowe sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług dystrybucji, zgodnie z którymi operatorem systemu dystrybucyjnego ((...)) jako zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej, odpowiedzialne za eksploatację, konserwację i remonty sieci dystrybucyjnej był (...) sp. z o.o., powód zaś stanowił przedsiębiorstwo sprzedażowe tej energii jednocześnie jako strona tej umowy, zobowiązując się do przesyłu, dostarczania i sprzedaży energii elektrycznej. Zgodnie z §7 Umowy powód jako odbiorca energii zobowiązał się do utrzymania wewnętrznej instalacji zasilającej i odbiorczej w stanie technicznym zgodnym z przepisami, do niezwłocznego informowania spółki (...) lub (...) o zauważonych wadach lub usterkach w układzie pomiarowo – rozliczeniowym lub innych okolicznościach mających wpływ na możliwość niewłaściwego rozliczania energii, powierzania dokonywanych zmian w instalacji elektrycznej osobom z uprawnieniami i kwalifikacjami i wykonywania prac przy instalacji odbiorcy oplombowanej przez (...) wyłączeni na warunkach uzgodnionych z (...). (umowy k. 16- 21).

W roku 2004 zostają zamontowane 2 liczniki: podstawowy dla działalności powodów i drugi dla najemców lokali użytkowych. Pierwszy mierzy energię czynną, drugi czynną i bierną. (...) Rejon w S. dokonywało cyklicznych kontroli układu pomiarowego z zainstalowania, jak również wymiany tego układu zgodnie z przepisami: 29.07.2008r., 7.10.2008r., w którym stwierdzono większe zużycie energii za poprzedni okres w związku z pracami remontowymi, po skończonym remoncie zużycie mniejsze, 6.10.2009r., **23.09.2010r.** (założono nowy licznik energii czynnej, oplombowano), 23 i 24.03.14r., 31.12.14r., 22.12.15r. (wymieniono oba liczniki). We wszystkich potwierdzono prawidłowe działanie układu pomiarowego. Do stwierdzenia nieprawidłowości w pomiarze energii elektrycznej doszło w dniu 4.04.2018r. kiedy to pracownicy (...) stwierdzili, iż całość energii elektrycznej zliczana była podwójnie w wyniku niewłaściwego podłączenia obwodów drugiego licznika do obwodu półpośredniego. Przy tej kontroli pracownicy zdjęli plomby, usunęli nieprawidłowe podłączenie liczników oraz wymianę liczników do legalizacji instalując nowe. Kolejne protokoły z dnia 20.04.18r, , 2.07.18r, 24.07.18r. – nie wykazały żadnych nieprawidłowości. (protokoły kontroli k. 22-28, opinia biegłego z załącznikami).

Nieprawidłowe połączenie liczników nastąpiło w czasie kontroli układu pomiarowego w dniu 23.09.2010r., na co wskazują ilości energii wskazane w fv, mianowicie zużycie energii na liczniku siły od tego okresu wzrosło dokładnie o wskazania energii z licznika oświetlenia. Wcześniej takich wskazań nie było : wskazania na liczniku siły były niższe niż na liczniku oświetlenia, a od tej daty było dokładnie odwrotnie. W konsekwencji suma energii z podliczników najemców nie zgadzała się z wynikiem energii z licznika głównego (tabela biegłego k. 527 i zestawienie zużycia anergii na podst. fv k. 528, fv. 30-64). Ten zdublowany pomiar nastąpił od fv za wrzesień 2010r i trwał do 4.04.2018r. Wymiana licznika w dacie 23.09.2010r. musiała spowodować ingerencję w układ pomiarowy w miejscu, do którego nikt z uwagi na plomby nie ma dostępu. Jest to ta część instalacji, stanowiąca własność powodów jako odbiorcy energii i ta część nie wchodzi w skład układu pomiarowego (licznik), ale nie ma do niej dostępu z uwagi na plomby. Powyższe nieprawidłowe podłączenie musieli spowodować pracownicy (...), bowiem wszystkie protokoły kontroli nie wykazały nienaruszenia plomb w międzyczasie. W wyniku nieprawidłowego podłączenia liczników i dwukrotnego pomiaru tej samej energii niezasadne zużycie wyniosło 225.462 kWh za okres 23.09.2010r. (data nieprawidłowego podłączenia) – 31.12.14r. (data końcowa objęta żądaniem pozwu jako data zakończenia umów z pozwanym). Po odliczeniu tzw. opłat stałych i niezależnych od zużycia energii kwota nienależnie pobrana przez pozwanego od powodów to 125.507,75 zł brutto (opinia uzupełniająca k. 541 -542).

Około roku 2008 powodowie otrzymali od rodziców działkę z budynkiem. Od samego początku rachunki były wysokie. Ojciec powodów S. Ś., który zarządzał budynkiem, widział nadmierne zużycie energii oraz iż suma energii z podliczników dawała mniej niż ta mierzona przez licznik główny, chciał nawet wymieniać podliczniki, ale pracownicy (...) twierdzili, iż mało prawdopodobna jest wada podliczników. Z uwagi na duże zużycie energii jeden z podnajemców apteka oddzieliła się od wspólnego pomiaru w roku 2011 lub 2012, zakładając swój licznik. Ten zawyżony pomiar S. Ś. widział już wcześniej, ale nie interweniował w (...), gdyż rutynowe w/w protokoły kontroli (...) dot. układu pomiarowego i cyklicznej wymiany liczników nie pokazywały żadnych jego nieprawidłowości. Powodowie refakturowali w okresach rozliczeniowych tzw. nadwyżkę między wskazaniem licznika głównego a sumą wskazań z podliczników podnajemców na wszystkich podnajemców. S. Ś. interweniował w zakładzie energetycznym w B. i uzyskał informację, że jeśli chce sprawdzić i ustalić przyczynę zawyżonego zużycia energii , to trzeba za to zapłacić, w razie ustalenia przyczyny po stronie (...) koszty zostaną zwrócone. Z uwagi na koszty S. Ś. zrezygnował ze sprawdzenia układu czy instalacji. Dopiero przy okazji wizyty elektryków na zlecenie podnajemcy (...)S. Ś. poprosił ich o pomoc. Okazało się, że mimo iż liczniki winny być niezależne, po wyłączeniu całości włączając poszczególne włączniki oba liczniki chodzą. S. Ś. poszedł kolejny raz do ZE w B. i miesiąc później doszło do wizyty 4.04.2018r. gdzie pracownicy (...) wykazali wyżej opisane błędne podłączenie (dowód: zezn. św. S. Ś. i powodów k. 487-489).

Pismem z dnia 25.04.2018r. (...) Rejon Energetyczny w S. potwierdził nieprawidłowe podłączenie instalacji przedlicznikowej, a w konsekwencji podwójne naliczanie energii elektrycznej wykazanej przez jeden licznik i naliczonej przez drugi licznik i na tej podstawie powołując się na przepis art. 541 kc dokonał korekty faktur za świadczone usługi dystrybucji za okres 13.02.2017r. – 4.04.2018r. stwierdzając z tego tytułu nadpłatę w wysokości

9.914,78zł zaliczając powyższe na należności za najbliższe okresy rozliczeniowe bądź też deklarując zwrot nadpłaty powołując się na jednoroczny termin przedawnienia z art. 541 kc (d: pismo k. 29).

Powodowie dochodzili zwrotu uiszczonych nadpłat poczynając od faktury wystawionej w dniu 27.01.2009r. skończywszy na fakturze z dnia 13.01.2015r. tj. za okres obowiązywania w/w umów sprzedaży i dystrybucji energii z pozwanym, gdyż w dacie 31.12.2014r. umowy uległy rozwiązaniu a powodowie zawarli umowy na sprzedaż energii ze spółką (...). (faktury VAT k. 30 – 64, zezn. św. S. Ś.).

Pismem z dnia 10.10.2018r. powodowie wezwali pozwanego do zwrotu dokonanej nadpłaty w łącznej kwocie 190.588,44zł pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. W odpowiedzi pozwany pismem z dnia 6.11.18r. podniósł zarzut przedawnienia. Podnajemcy czekają na wynik rozstrzygnięcia tej sprawy nie domagając się od powodów zwrotu nadpłaty (d: pism k. 65 – 69, zezn, powoda k. 489).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka i powodów jako wzajemnie się uzupełniających. Opinie biegłego była wiarygodna. Biegły logicznie po wskazaniach liczników na podst. faktur wykluczył, by do nieprawidłowego podłączenia doszło po 31.12.2014r (data zakończenia umów z pozwanym). Wyjaśnił też w zgodzie ze stanowiskiem (...) przyczynę zawyżonego naliczanie energii leżącą po stronie (...).

Sąd zważył, co następuje:

Powód dochodził zwrotu nienależnego świadczenia na podst. art. 410 § 2 kc. Zapłacił bowiem za energię, której nie pobrał i nie zakupił (nie została mu wydana), zatem zapłata była nienależna. Roszczenie to w wysokości ustalonej przez biegłego było przedawnione się na datę złożenia pozwu:9.10.2019r. Roszczenie to ulegało przedawnieniu w terminie 3 lat (art. 120 kc) licząc od terminów płatności za kolejne okresy rozliczeniowe, najpóźniej z ostatniej fv w dacie zapłaty za nią : 27.01.2015r.

W sprawie do rozstrzygnięcia pozostawała kwestia od początku sporna między stronami: czy pozwany podnosząc zarzut przedawnienia nadużył prawa z art. 5 kc. Sąd nie dopatrzył się po stronie pozwanego naganego zachowania, które pozwoliłoby uznać, iż podniesienie przez niego zarzutu przedawnienia jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Faktem jest, że to nie powód spowodował przyczynę nieprawidłowego pomiaru energii. Faktem jest, iż powód nie mógł przed upływem terminu przedawnienia domagać się zwrotu nadpłaty , bo o niej nie wiedział. Ale faktem też jest, że po pierwsze: to nie pozwany spowodował nieprawidłowe podłączenie liczników, lecz podmiot trzeci, po drugie: pozwany też poniósł przedawniony już koszt tzw. nadwyżki ponad rzeczywiście pobraną energię płacąc (...); byłaby to jego strata w razie uwzględnienia powództwa, bo jego roszczenie o zwrot nadpłaty do (...) jest przedawnione, po trzecie: brak po stronie pozwanego „niegodziwego” zachowania, typu odwlekanie decyzji w przedmiocie przedsądowego wezwania do zapłaty , obietnice zapłaty itp. prowadzącego do przedawnienia. Pozwany niezwłocznie w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty z dnia 17.10.18r. (data odebrania wezwania) po uzyskaniu informacji od (...), w dniu 6.11.18r. podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Po czwarte: powód nie poniósł żadnej „szkody” , tj. ubytku w majątku, gdyż ten ubytek na bieżąco refakturował między wszystkich podnajemców i ich roszczenie do powodów też uległo przedawnieniu. SN dopuszcza w wyjątkowych sytuacjach prawo powołania art. 5 kc przy podniesionym przez dłużnika zarzucie przedawnienia, ale dotyczy to niewielkiego opóźnienia w upływie terminu czy charakteru wiarygodności (poważny uszczerbek na zdrowiu) czy trudnej sytuacji osobistej wierzyciela. W tym przypadku chodzi o relacje między przedsiębiorcami, gdzie zasada pewności obrotu gospodarczego ma istotne znaczenie , a służy jej m.in. instytucja przedawnienia roszczenia, dlatego zarzut przedawnienia w takich stosunkach choć możliwy, powinien być uwzględniany absolutnie wyjątkowo. Nie bez znaczenia miał tu fakt, iż sama strona powodowa od wielu lat podejrzewała nieprawidłowe naliczanie energii i mimo to przez wiele lat pozostawała bierna, a w istocie przyczyną braku weryfikacji tego było ryzyko poniesienia kosztów kontroli i : cyt. „ i tak to szło ...” przez lata. Niezależnie od kontroli rutynowych i treści protokołów , które nie wskazywały nieprawidłowości, można było choćby wezwać elektryka i okazać mu faktury vat, by tak jak miało to miejsce w 2018 roku przy pomocy elektryków (...) powziąć uzasadnione przypuszczenia, że chodzi o błąd w instalacji po stronie (...). Wreszcie od daty dowiedzenia się przez powoda o rzeczywistej przyczynie : 04.2018r. do daty wezwania do zapłaty pozwanego i jego odpowiedzi odmownej

upłynęło pół roku i kolejny rok zanim powodowie wnieśli pozew. Nie można zatem tu mówić o niezwłocznym działaniu powodów w dochodzeniu sprawiedliwości licząc od daty dowiedzenia się o roszczeniu. W świetle w/w okoliczności fakt, iż powód dowiedział się o roszczeniu już po upływie terminu przedawnienia, nie był wystarczający do postawienia pozwanemu zarzutu z art. 5 kc w odniesieniu do zarzutu przedawnienia. Powód miał swój udział w tym, że termin ten upłynął, skoro wiedząc już w 2011 lub 2012 roku o możliwości zlecenia kontroli na własny koszt przy istniejących wątpliwościach o zbyt dużych rachunkach, nie zlecił jej z uwagi na ryzyko poniesienia tych kosztów, nie dowiedziawszy się nawet, jaki koszt sprawdzenia instalacji wchodziłby w grę.

Kosztami procesu sąd obciążył w całości powodów. Nie znalazł podstaw, by kosztami tymi, w tym kosztami opinii sądowej obciążyć pozwanego (wniosek końcowy pełnomocnika powodów). Już przedprocesowo powód wiedział o podniesionym skutecznie przez pozwanego zarzucie przedawnienia, więc musiał liczyć się z przegraną z tego powodu, a biegły sądowy był bez żadnych wątpliwości potrzebny do wyliczenia wysokości roszczenia, o co powód wnioskował już w pozwie (każdy przeciętny odbiorca energii wie, iż w kosztach fv znajdują się pozycje tzw. stałe, niezależne od ilości pobranej energii, dlatego proste podzielenie kwot faktur przez pół nie było metodologią prawidłową do wyliczenia kwoty powództwa). Na własne życzenie mimo zapytania Przewodniczącej na I rozprawie wniósł o przeprowadzenie najpierw opinii biegłego, przed rozpoznaniem przez sąd zarzutu przedawnienia. Zatem liczył się z tym, że z tego powodu przegra proces, bez konieczności opiniowania przez biegłego na okoliczność przyczyn i wysokości nadpłaty. Na koszty po stronie pozwanego złożyło się minimalne wynagrodzenie radcowskie z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.